

E D I T U R A

S C R I P T U M ®

DOMNUL ÎMPĂRĂȚEȘTE

De același autor,
la Editura Scriptum au mai apărut:

29 parabole din Biblie
Când leul rage
Domnul împărățește
Odișeea spirituală a lui Iacov, fiul lui Isaac, fiul ui Avraam
O patrie nouă și un neam mare
Să știi ce crezi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TATU, SILVIU

Domnul împărățește / Silviu Tatu. - Oradea : Scriptum, 2023

Conține bibliografie, index

ISBN 978-606-031-180-5

DOMNUL ÎMPĂRĂȚEȘTE

SILVIU TATU

Editura Scriptum®
Oradea

Publicată sub titlul
Domnul împărătește
de Silviu Tatu

Opiniile exprimate în această carte aparțin autorului și nu reprezintă neapărat
punctul de vedere al editurii Scriptum. Autorul își asumă
întreaga responsabilitate pentru forma și conținutul cărții
și se obligă să respecte toate legile privind drepturile de autor.

© 2024 Editura Scriptum®
str. Simion Bărnuțiu nr. 2, 410204 Oradea - Bihor
Tel./Fax/Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

A doua ediție în limba română.
Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, toate citatele biblice folosite
provin din traducerea Societății Biblice din România
Alte traduceri ale Bibliei în limba română folosite: NTR – Noua traducere românească și
VDC – Versiunea D.Cornilescu.

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

ISBN 978-606-031-180-5

Tiparul executat în U.E.

*În amintirea eroilor credinței,
acea credință dată sfinților odată pentru totdeauna,
în onoarea lui Isus din Nazaret,
marele nostru Dumnezeu și Mântuitor.*

CUPRINS

Abrevieri	9
Cuvânt-înainte	13
Metodă	17
1. Prologul (Ap. 1:1-8)	21
2. Cristosul înviat (Ap. 1:9-20)	53
3. Oracolele către bisericele din provincia Asia (Ap. 2:1 – 3:22)	65
4. Sala tronului de sus și Cel întronat în mijlocul laudelor (Ap. 4:1-11)	89
5. Mielul preia sulul pecetluit de la Cel întronat (Ap. 5:1-14)	105
6. Mielul deschide primele șase peceți (Ap. 6:1-17)	125
7. Cei pecetluiți pentru Dumnezeu (Ap. 7:1-17)	149
8. Deschiderea sulului pecetluit (Ap. 8:1 – 9:21, 11:14-19)	167
9. Pregătirea profetului pentru continuarea misiunii sale (Ap. 10:1-11)	191
10. Cei doi martori (Ap. 11:1-13)	205
11. Conflictul dintre Diavol și martorii Domnului (Ap. 12:1-18)	221
12. Conflictul dintre aliații Diavolului și martorii Domnului (Ap. 13:1-18, 17:1-18)	237
13. Sfinții și lucrările îngerilor-crainici (Ap. 14:1 – 15:4)	253
14. Revărsarea celor șapte potire cu ultimele urgii (Ap. 15:5 – 16:21, 19:1-10)	273
15. Comunitatea Fiarei (Ap. 17:1-18)	293
16. Bocet la căderea comunității Fiarei (Ap. 18:1-24)	303
17. Conflictul final (Ap. 19:11-21)	319

18. Pedepsirea Diavolului (Ap. 20:1-3, 7-10)	331
19. Judecata finală (Ap. 20:4-6, 11-15)	347
20. Creația înnoită (Ap. 21:1 – 22:5)	363
21. Epilogul (Ap. 22:6-20)	387
Concluzii	401
Bibliografie	405
Indici	415

ABREVIERI

Versiuni ale Bibliei și ale Noului Testament	
ASV	The Bible, versiunea American Standard (1901).
BĂD	<i>Apocalipsa lui Ioan</i> , traducere și comentariu de Cristian Bădiliță (București: Adevărul, 2012).
BBE	The Bible in Basic English (1949/64)
CNS	<i>Biblia</i> , versiunea D. Cornilescu (1924)
DBY	The Darby Bible (1884/1890)
DRA	<i>The Bible</i> , The Douay-Rheims American Edition (1899)
ESV	The Bible, versiunea English Standard (2001)
GNV	Geneva Bible (1599)
KJV	The Bible, versiunea King James (1611)
NAB	The New American Bible (1970)
NAS	The New American Standard Bible (1977)
NIV	The Bible, versiunea New International (1984)
NJB	The New Jerusalem Bible (1985)
NRS	The Bible, versiunea New Revised Standard (1989)
NT ^{liv}	Noul Testament pe înțelesul tuturor (Living Bible International, 1984)
NT ^{LEG}	<i>Noul Legământ ebraic-român</i> (The Society for Distributing Hebrew Scriptures, 1998)
NT ^{PAS}	<i>Noul Testament</i> , tradus și adnotat de Emil Pascal (Paris: Editions du dialogue, 1992)
NT ^{SBIR}	<i>Noul Testament</i> , traducere după textele originale grecești (București: Societatea Biblică Interconfesională din România, 2009)
NT ^{WBTC}	<i>Noul Testament</i> , traducere în limba româna modernă (București: World Bible Translation Centre, 2002)
NTG ^{28REV}	<i>Novum Testamentum Graece</i> , ed. a 28-a revizuită (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012)
NTR	<i>Biblia: Noua Traducere Românească</i> (International Bible Society, 2007)
PNT	Bishop's New Testament (1595)
Rsv	<i>The Bible</i> , versiunea Revised Standard (1952)
TNT	Tyndale's New Testament (1534)
VAS	<i>Biblia sau Sfânta Scriptură</i> (București: EIBMBOR, 1988; reproduce ediția din 1982)

Versiuni ale Bibliei și ale Noului Testament	
VUL	Vulgata
WEB	The Webster Bible (1833)
YLT	Young's Literal Translation (1862/1898)

Comentarii și lucrări de referință	
AIB	Paul Lawrence, <i>Atlas de istorie biblică</i> (trad. de Talita Adam și Lucian Ciupe; Oradea: Casa Cărții, 2007).
AUNE ¹	David E. Aune, <i>Revelation 1-5</i> (Word Biblical Commentary, 52A; Nashville, TN: Thomas Nelson, 1997).
AUNE ²	David E. Aune, <i>Revelation 6-16</i> (Word Biblical Commentary, 52B; Nashville, TN: Thomas Nelson, 1998).
AUNE ³	David E. Aune, <i>Revelation 17-22</i> (Word Biblical Commentary, 52C; Nashville, TN: Thomas Nelson, 1998).
BEA	G.K. Beale, <i>The Book of Revelation: A Commentary on the Greek Text</i> (The New International Greek Testament Commentary; Grand Rapids, MI: Eerdmans / Paternoster, Carlisle, 1998).
B.-MUR	G.R. Beasley-Murray, <i>The Book of Revelation</i> (The New Century Bible Commentary, Grand Rapids, MI: Eerdmans / Londra: Marshall, Morgan and Scott, 1974).
BOR	M. Eugene Boring, <i>Revelation</i> (Interpretation; Louisville, KY: John Knox, 1989).
BUN	Ioan Bunaciu, <i>Gânduri exegetice asupra Apocalipsei</i> (București: UCCBRSR, 1989).
DB ⁹⁵	<i>Dicționar biblic</i> (ed. a II-a; trad. de Livius Pup și John Tipei după ed. din 1962; Oradea: Cartea creștină, 1995).
DEI	<i>Dicționar enciclopedic de iudaism</i> (Viviane Prager, ed.; București: Hasefer, 2001)
DISB	<i>Dicționarul de imagini și simboluri biblice</i> (ed. Leland Ryken et al., Oradea: Casa Cărții, 2011).
DNT	<i>Dicționarul Noului Testament</i> (ed. D.G. Reid; Oradea: Casa Cărții, 2008).
ELL	Jacques Ellul, <i>Apocalypse: The Book of Revelation</i> (trad. din franceză de G.W. Schreiner, New York, NY: Seabury, 1977).
FĂR ¹	Beniamin Fărăgău, <i>Apocalipsa 1–3 și doctrina Bisericii</i> (ed. a II-a; Cluj-Napoca: Risoprint, 2009; versiune iBook).
FĂR ²	Beniamin Fărăgău, <i>Apocalipsa 4–22</i> (Fundăția Istoria Bindecuvântării, 2012; versiune iBook)
GRU	Fritz Grünzweig, <i>Revelația lui Ioan</i> (Comentariu biblic, vol. 24/25; Sibiu: Lumina lumii, 2007).
HEN	William Hendricksen, <i>More than Conquerors: An Interpretation on the Book of Revelation</i> (Grand Rapids, IL: Baker Books, 1940)
LUP	Edmondo F. Lupieri, <i>A Commentary on the Apocalypse of John</i> (Italian Texts and Studies on Religion and Society; trad. din italiană de Maria Poggi Johnson și Adam Kamesar; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2006).
MOL	Nicolae Moldoveanu, <i>Apocalipsa – Hristos Descoperirea</i> (Deva: Comorile Harului, 2008).
MOR	Leon Morris, <i>The Revelation of St. John</i> (Tyndale New Testament Commentaries; Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1969).

Comentarii și lucrări de referință	
MOREY	Earl Wesley Morey, <i>Dumnezeul nostru împărățește: o abordare inductivă a cărții Apocalipsa</i> (trad. din ediția englezească [1992] de C. Giurgiu; Sibiu: Mesaj, 1999).
OSB	Grant R. Osborne, <i>Revelation</i> (Baker Exegetical Commentary on the NT; Baker Academic, Grand Rapids, MI, 2002).
SMA	Stephen S. Smalley, <i>The Revelation to John: A Commentary on the Greek Text of the Apocalypse</i> (SPCK, Londra, 2005).
STR	K. A. Strand, <i>Interpreting the Book of Revelation: Hermeneutical Guidelines with Brief Introduction to Literary Analysis</i> (Worthington, OH: Ann Arbor, 1976).
WAL	John F. Walvoord, <i>The Revelation of Jesus Christ</i> (Chicago, IL: Moody Bible Institute, 1996).

Alte abrevieri	
ad loc.	(lat.) la locul acela
cap.	capitolul, capitolele
cf.	(lat.) compară cu
contra	(lat.) împotriva
d.H.	după Cristos
infra	(lat.) mai jos
i.H.	înainte de Cristos
OAA	Orientul Apropiat al antichității
ș.a.	și altele
ș.u.	și următoarele (cu referire la versete și capitole)
v.	versetul, versetele

Abrevierea cărților Bibliei			
Vechiul Testament		Noul Testament	
Gen.	Geneza	Mt.	Evangelia după Matei
Ex.	Exodul	Mc.	Evangelia după Marcu
Lev.	Leviticul	Luca.	Evangelia după Luca
Num.	Numeri	Ioan.	Evangelia după Ioan
Deut.	Deuteronom	Fapte.	Faptele apostolilor
Ios.	Iosua	Rom.	Epistola către romani
Jud.	Judecători	1Cor.	Prima epistolă către corinteni
1Sam.	1 Samuel	2Cor.	A doua epistolă către corinteni
2Sam.	2 Samuel	Gal.	Epistola către galateni
1Cron.	1 Cronici	Ef.	Epistola către efeseni
2Cron.	2 Cronici	Flp.	Epistola către filipeni

Neem.	Neemia	Col.	Epistola către coloseni
Est.	Estera	1Tes.	Prima epistolă către tesaloniceni
Ps.	Psalmii	2Tes.	A doua epistolă către tesaloniceni
Cant.	Cântarea cântărilor	1Tim.	Prima epistolă către Timotei
Is.	Isaia	2Tim.	A doua epistolă către Timotei
Ier.	Ieremia	Ev.	Epistola către evrei
Plâng.	Plângerile	Iac.	Epistola lui Iacov
Ezec.	Ezechiel	1Pt.	Prima epistolă a lui Petru
Dan.	Daniel	2Pt.	A doua epistolă a lui Petru
Ob.	Obadia	1Ioan.	Prima epistolă a lui Ioan
Hab.	Habacuc	2Ioan.	A doua epistolă a lui Ioan
Țef.	Țefania	3Ioan.	A treia epistolă a lui Ioan
Hag.	Hagai	Iuda.	Epistola lui Iuda
Zah.	Zaharia	Ap.	Apocalipsa lui Ioan
Mal.	Maleahi		

CUVÂNT-ÎNAINTE

Interesul personal pentru Apocalipsa, dificila carte a Bibliei, a fost călăuzit providențial printr-o suită de oportunități care s-au aglomerat în ultimii ani. Totul a început în tinerețe când mi-a căzut în mână *Panorama biblică*, o carte care avea pretenția să prezinte întreaga istorie biblică prin diagrame, inclusiv vremurile viitoare, dintr-o perspectivă dispensaționalistă. Alături de ea circulau în subteran alte două cărți: *Glasul proorociilor* de Petru Popovici și *Biblia este totuși adevărată* de Werner Keller. Orientarea dispensaționalistă a fost desăvârșită de Biblia de studiu Thompson, dar clătinată de *Meditațiile duhovnicești la cartea Apocalipsa* ale lui Nicolae Moldoveanu (1991). În anii studenției am fost fascinat de coerența argumentației amileniste a lui Anthony A. Hoekema asupra lucrurilor viitoare (*Biblia și viitorul*). Pe parcursul anului 2006 am citit pe nerăsuflă romanul în mai multe volume al lui Tim LaHaye și Jerry B. Jenkins *Left Behind* (ed. lb. rom.: *Supraviețuitorii*), un bestseller popular, dar am rămas cu senzația unui scenariu insuficient fundamentat biblic, deși plauzibil. Mi-am spus atunci că voi reveni asupra „lucrurilor viitoare” cât de curând posibil. Decizia a devenit imperioasă în momentul în care, în Ucraina fiind, unde prezentam comentariul de curând publicat la Amos slujitorilor creștini printre românii din Bucovina, i-am dezamăgit lăsând a se înțelege că nu am convingeri ferm amileniste.

După o pauză de câțiva ani, inspirat de interesul crescând al creștinilor români pentru Apocalipsa, interes dovedit printr-o afluență de încercări de comentariu, a încolțit în inimă proiectul scrierii unui studiu de natură

DOMNUL ÎMPĂRĂȚEȘTE

omiletică la Apocalipsa. Am reluat această preocupare la un alt nivel după audierea prelegerilor lui John Christopher Thomas, un profesor american aflat în vizită la București în perioada 17-21 ianuarie 2011, care a împărtășit din studiul întreprins asupra Apocalipsei, studiu care a fost de curând publicat. Ulterior m-am întâlnit cu abordarea lui G.K. Beale la Apocalipsa, un alt profesor american și autorul celui mai extensiv comentariu la Apocalipsa, publicat la editura Eerdmans în seria *The New International Greek Testament*. Întâi am interacționat cu comentariul lui Beale la un seminar organizat de Biserica Baptistă din Comănești, iar ulterior am avut ocazia să intru în posesia volumului cu prilejul sesiunii de cercetare întreprinsă la Wheaton College în iunie 2011. În fine, am avut ocazia să dau peste studiile lui Richard Bauckham asupra Apocalipsei pe când mă aflam într-o sesiune de cercetare la Trinity College, Singapore (2013).

Procesul scrierii comentariului a avansat și el pe etape. În prima etapă, am realizat un set de șaptesprezece predici, ținute la Oradea și răspândite în format audio în luna mai 2012. În a doua etapă, aceste expuneri au fost revizuite pentru o a doua serie de predici prezentate în cursul anilor 2013 și 2014 la Sibiu, perioadă în care li s-au adăugat și alte mesaje. În a treia etapă, mesajele au fost prelucrate și aprofundate pentru a se potrivi unui tipar sugerat de colegul meu pastor dr. Ciprian Terinte, decan la Institutul Teologic Penticostal din București, care să includă următoarele secțiuni: contextul literar, traducerea, structura, ideea exegetică, interpretarea și teologia. Tuturor prietenilor care au contribuit în vreun fel la realizarea acestei lucrări, un proiect întins acum pe parcursul ultimilor cinci ani, doresc să le mulțumesc și să le urez răsplătiri vrednice de biruitoarii despre care vorbește profetul Ioan în Apocalipsa.

Domnul Isus ne-a avertizat că A Doua Venire a Domnului îi va lua pe cei mai mulți pe nepregătite, la fel cum un hoț își planifică cu atenție lovitura ca să nu fie prins în flagrant (Mc. 13:32-37). Chemarea creștinilor este să fie întotdeauna în stare de așteptare, pentru ca revenirea Domnului să nu îi surprindă ca pe ignoranți. Dumnezeu-Tatăl a tănuit data revenirii Domnului, astfel încât nimeni nu știe ceasul acela (Mt. 24:36). Revenirea Domnului îi va găsi pe oameni implicați în activități zilnice, fără a avea nici cea mai mică intuiție că ziua aceea va fi cu totul diferită de toate celelalte zile din viață.

Oare va vrea Dumnezeu să ne dezvăluie secretul acesta în Apocalipsa? Mă tem că nu. Chiar dacă avem mai multe detalii despre împrejurările sau condițiile dinaintea revenirii Sale, timpul revenirii Sale nu este deconspirat.

CUVÂNT-ÎNAINTE

De fapt, cea mai mare parte a cărții vorbește despre perioada premergătoare celei de-a Doua Veniri, de unde și varianta de titlu pentru care am optat: Domnul Împărățește. Unii dintre contemporanii noștri speculează frenezia generală cu privire la sfârșitul lumii, folosind-o ca pe o tehnică josnică de manipulare și exploatare a maselor. Cartea de față nu se înscrie în această galerie. Odată ce am scăpat de presiunea aflării unor informații ultrascrete, să ne relaxăm puțin, să ne delectăm cu lectura cărții Apocalipsa și să învățăm ce ne spune Duhul Sfânt prin ea.

METODĂ

Deși comentariile la cărțile apocaliptice ale Bibliei, mai ales la Daniel și la Apocalipsa, sunt adesea scrise dintr-o perspectivă teologică bine definită, ne-am străduit, atât cât este omeneste posibil, să ne lăsăm convinși de argumentul profetului Ioan cu privire la paradigma sa escatologică. Întrucât Ioan a făcut în mod frecvent referire la moștenirea sa biblică (profețiile VT și ale evangheliilor), nu am putut face abstracție de contextul interpretativ pe care acestea îl oferă. În condițiile în care sunt exegeți care au sugerat conexiuni și cu literatura intertestamentară și chiar cu literatura păgână, am pășit cu multă precauție în acest domeniu. Principiile hermeneutice de care am căutat să ținem cont sunt precizate în primul capitol al lucrării.

Fiecare capitol începe cu o secțiune intitulată „Contextul literar”, unde prezentăm pe scurt încadrarea pericopei în ansamblul cărții și eventualele contacte cu piese literare asemănătoare din literatura biblică și extra-biblică. Detaliile vor fi prezentate în secțiunea „Interpretarea”.

În „Traducerea” textului de lucru am pornit de la versiunea a 28-a revizuită a *Novum Testamentum Graece* (Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 2012), editat de Institute for New Testament Textual Research (Münster). Am inclus în discuțiile din note cu prioritate chestiunile de critică textuală selectate de Bruce M. Metzger în *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (ed. a 2-a; UBS / Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1994). Traducerea a fost prelucrată prin comparație cu cinci versiuni în limba

DOMNUL ÎMPĂRĂȚEȘTE

română: Emil Pascal (*Noul Testament*, 1992), *Noul Testament: traducere în limba română modernă* (WBTC, 2002), Sorin Sabou (*Biblia: noua traducere în limba română*, 2007), *Noul Testament: traducere după textele originale grecești* (cunoscută ca traducerea interconfesională, SBIR, 2009) și Cristian Bădiliță (*Apocalipsa lui Ioan*, 2012). Acolo unde s-a suspectat prezența unui text poetic, a fost redat în versuri, evidențiindu-se paralelismul ideilor și, unde era cazul, strofele. Textul narativ a fost împărțit pe paragrafe, ținându-se cont de dialog, acolo unde era prezent.

„Structura” oferă un desfășurător al principalelor secțiuni ale pericopei, cu precizarea unor tehnici de compoziție acolo unde este cazul. Înaintea investigației exegetice, oferim „ideea exegetică”, adică miezul învățaturii din pericopa în lucru.

Cea mai voluminoasă secțiune a fiecărui capitol este „Interpretarea”. Aici am căutat să explicăm textul pe fragmente mai mici. Am evitat pericolul atomizării textului evidențiind legăturile fragmentului în discuție cu textul capitolului sau al cărții în ansamblu. Ori de câte ori a fost nevoie am arătat legăturile fragmentului cu textele biblice în care se oglindește și am evidențiat sensurile extrase de acolo. După milenii de interpretare biblică, dintre care ultimele două secole s-au dovedit cele mai fructuoase pentru studiile biblice, cercetătorul Apocalipsei are la dispoziție un volum imens de bibliografie. Cel puțin la modul ideal, pentru că în realitate, cercetătorii, ca și noi de altfel, sunt limitați de diverși factori în accesarea resurselor. Prin urmare, am fost constrânși să ne limităm la consultarea unor comentarii de dată mai recentă considerate de referință. Redăm aici numele autorilor și anul publicării comentariului, urmând ca titlul integral să poată fi consultat în lista de abrevieri de la începutul cărții sau în lista bibliografică de la sfârșitul ei: William Hendricksen (1940), John F. Walvoord (1966), Leon Morris (1969), Jacques Ellul (1977), G. R. Beasley-Murray (1978), M. Eugene Boring (1989), David E. Aune (1997, 1988a, 1988b), G.K. Beale (1999), Stephen S. Smalley (2005), Edmondo Lupieri (2006), Gordon D. Fee (2011). Lor li s-au adăugat alte comentarii traduse în limba română sau scrise chiar de autori români: Ioan Bunaciu (1989), Nicolae Moldoveanu (1991), E.W. Morrey (1999), Fritz Grünzweig (2007), Beniamin Fărăgău (2009, 2012), Cristian Bădiliță (2012). Referința la aceste comentarii apare în forma abreviată, adică precizând doar primele trei litere ale numelui de familie al autorului, urmat de pagina din comentariul său (e.g., SMA230, MOL 122, BOR 56, etc.). Celelalte monografii sau articole consultate sunt menționate în notele de la subsolul paginii, prima oară integral, iar ulterior într-o formă abreviată. Lista bibliografică în formă completă se găsește la sfârșitul cărții.

METODĂ

Abordarea analitică folosită la acest nivel face apel la diferite aspecte ale textului: morfologic, sintactic, estetic, genologic, istoric, teologic. Deși secțiunea aceasta este mai tehnică, ne-am străduit să nu fie exclusivistă nici prin conținut și nici prin abordare, astfel încât să fie accesibilă oricărui cititor cu un bagaj intelectual moderat.

Fiecare capitol se încheie cu o secțiune intitulată „Teologia“. Aici sunt preluate temele teologice izvorâte din studiul exegetic anterior și sunt prezentate de o manieră coerentă cu învățătura din Apocalipsa. Tot aici se caută integrarea învățăturii extrase cu doctrina Bisericii.

Recomandăm ca tehnică de lucru familiarizarea cu textul Apocalipsei avut în atenție, urmând ca interpretarea să fie parcursă pe bucăți, recitind la nevoie traducerea textului analizat. În final se pot parcurge temele teologice care sintetizează învățăturile pasajului în lucru.

PROLOGUL

APOCALIPSA I:I-8

Contextul literar

C*e fel de carte este Apocalipsa?* Încă din primele sale cuvinte cartea afirmă despre sine că este „dezvăluirea“ (gr., *apokalypsis*) lui Isus Cristos“ (1:1). Totuși, argumentul folosirii acestui termen nu este suficient pentru a considera Apocalipsa lui Ioan literatură apocaliptică. Există numeroase alte caracteristici care diferențiază Apocalipsa lui Ioan de literatura apocaliptică¹. Contrar tiparului preferat de literatura apocaliptică de a avea un autor semnat cu pseudonim, autorul Apocalipsei își descoperă identitatea². Chiar dacă în Apocalipsa găsim numeroase arătări de îngeri, acestea nu sunt ireale sau imaginare ca în literatura apocaliptică, ci par a fi rupte dintr-o lume în care îngerii sunt cetățenii legitimi, iar omul este un intrus. În Apocalipsa există un conflict între bine și rău, dar acesta nu presupune dualismul ca în literatura apocaliptică: ființele care mijlocesc răul în lume sunt întotdeauna ținute sub control de Dumnezeu. De aici și nota optimistă a cărții, în ciuda realității violenței cu care răul activează

¹ Pentru mai multe detalii despre literatura apocaliptică se poate consulta articolul lui D.E. Aune, T.J. Gedert și C.A. Evans despre „Apocalypticism“ în DNT, p. 43-55.

² Astfel de cărți apocaliptice scrise sub pseudonim sunt Jubileele, 1Enoh, 2Enoh, 4Ezdra, 2Baruh, 3Baruh, Apocalipsa lui Avraam, Apocalipsa lui Pavel, Apocalipsa lui Petru, Apocalipsa lui Toma, Testamentul lui Moise, atribuite unor personaje biblice marcante. Nu există motive a crede că Ioan nu era numele real al autorului, deși era un nume foarte popular.